

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN		
In franci francezi		In alte valute tariful este majorat pentru acoperirea cheltuielilor bancare :
FRANTA	FRF 250	DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35
EUROPA	FRF 300	
Cu avionul :		
AFRICA		
AMERICA DE NORD	FRF 350	USA 60 sau echivalent
ISRAEL		
AMERICA DE SUD		
ASIA	FRF 400	USA 70 sau echivalent
AUSTRALIA		
125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France		
Téléphone : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Tétex 633520 F		
Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris		
Téléfax : (33-1) 46.02.14.37		

Numărul 220

7 martie 1994

"DACA NU AVEM INCREDERE UNII IN ALȚII, DE CE MAI SUNTEM IMPREUNĂ?" interviu cu VINTILĂ BRĂȚIANU

A.C. - V-ați întors în țară după 42 de ani de exil...

V.B. - M-am întors în țară pentru prima oară în ianuarie 1990, imediat ce am găsit loc la avion. Înaintea mea venise Radu Câmpeanu. M-am dus la partidul liberal, la care aparți-neam de când aveam 20 de ani. Abia se mutaseră din sediul oferit temporar de comunitatea armenească, în clădirea cea nouă din Bd. Bălcescu. Era o atmosferă de efervescență, presa străină, reprezentanți ai deputaților americani. Se vorbea mai ales de suferințele îndurate și mai puțin de perspectivele de viitor ale țării. Am revenit în mai 1990 pentru alegeri. Când am văzut trei candidați la președinție, doi dintre ei democrați, m-am cam revoltat. Atunci m-am dus în Piața Universității și mi-am schimbat numele în Vintilă Golanul.

M-am întors apoi în 1991, când am stat de vorbă cu Câmpeanu. I-am vorbit despre înțelegerea între toate partidele democratice pentru că lupta se dădea atunci, și se mai da

încă și astăzi, pentru un fel de viață, pentru o societate democratică, nu pentru un partid politic. Îl cunoșteam pe Radu de multă vreme. E un om de talent, vorbește bine, dar nu știe să asculte, n-are urechi. Mi-am dat seama că am vorbit în vînt. Am trimis un articol despre unirea liberalilor, care a apărut în prima gazetă a "Alianței Civice", în care vorbeam de Corneliu Coposu, de Ana Blandiana, de toți care luptau, ca și despre tineretul care-și va pierde încrederea în conducătorii democrați, în absența unei etici politice.

Cînd, în 1992 Radu Câmpeanu, după succesul pe care-l avusese Partidul Liberal în alegerile locale, a ieșit din Convenție, am revenit ca să vedem dacă nu se poate crea o umbrelă pentru toți cei din PNL care vor să rămînă în Convenție. Am găsit oarecum făcut PNL-CD. Mulțumită mai ales dlui Otulescu, vice-președinte al Asociației Deținuților Politici, care a alergat prin țară, aveam aproape peste tot filiale.

Mie însă continua să-mi tot fie gîndul la

ALEGERI LA EST DE PRUT

O CAMPANIE ELECTORALĂ DISCRETĂ

Au lipsit mitingurile zgomotoase. De altfel, printr-un decret prezidențial, au fost interzise adunările electorale în cămine culturale și școli, așa că partidele unioniste s-au întîlnit cu alegătorii în cîmp sau pe strada, sediile fiind adesea o odăiță cu un telefon și cîteva scaune. Afîșele electorale au fost îngăduite în locuri special desemnate, rare și reduse ca suprafață. Cum partidelor nu li s-au acordat subvenții, putînd obține doar credite bancare de restituit proporțional cu numărul mandatelor neobținute, unele formații nici n-au avut afîșe, altele au fotocopiat texte scrise de mînă. Nici populația nu s-a arătat pasionată de primele alegeri pluripartite după 55 de ani. Un sondaj publicat cu două zile înainte de alegeri arăta că doar 29,4% dintre moldoveni erau cu adevărat interesați de scrutin, 27,6% într-o oarecare măsură și 42,6 puțin sau deloc. Chiar și în 27 februarie, moldovenii au preferat să-și vînda marfurile în piețele din România decît să voteze, iar la Chișinău cozile nu erau în fața sediilor de votare, ci la pîine și la calcioc; de la 1 martie se anunțaseră scumpiri.

DEFORMAREA CONFRUNTĂRIILOR

Din capul locului confruntările electorale s-

au mutat de pe terenul realităților social-economice, un bilanț nefavorabil puterii, pe cel al unei încrîncenate campanii independentiste și românofobe, declanșate chiar de președintele Snegur, la colocviul "Casa noastră" (v. Lupta, 22 februarie) și susținut de Partidul Democrat Agrar - partid corporatist, alcătuit din nomenclatura satelor (locuitorii R. Moldova sunt în proporție de 60% din mediul rural), printre ai cărui candidați se aflau primul ministru Sangheli și președintele parlamentului, Lucinschi. În ciuda obligației sale de rezervă, Mircea Snegur a avut ultimul cuvînt în serara de sîmbătă, 26 februarie, la televiziune (coincidea, nu-i așa, cu săptămîlnala sa emisiune, "ora președintelui"), și în zorii zilei de alegeri, la radio, de ambele dăți lăudîndu-i pe agrarieni și beștelind Frontul popular Creștin Democrat (FPCD).

În acest fel, spectrul politic sînga-centru-dreapta s-a modificat într-un binom antagonist: independentiști/unioniști. Primii sunt de doua feluri: fie vor un stat independent, integrat în CSI, fie vor ca Moldova să redevină o gubernie rusă. Argumentele acestora din urmă sunt

unirea cea mare a liberalilor. Am scris cîteva apeluri pentru unirea lor în cadrul Convenției în "România liberă" și "Cotidianul". Atunci au început discuțiile cu PL-Aripa Tînră, care n-au mers prea bine din cauză că exista temerea ca se vor pierde șefii... S-a făcut totuși fuziunea alegîndu-se un președinte executiv temporar, Horia Rusu. Și trei lideri: Dinu Patriciu, Dinu Zamfirescu și Horia Rusu. Candidase și Valeriu Stoica, dar a renunțat ca să treacă voturile la Dinu Zamfirescu. M-am trezit numit președintele Consiliului Național, deși nu candidasem.

A.C. - Criza a început în octombrie 1993 ?

V.B. - Criza a început mai de mult, cînd a venit grupul civic-liberal, în iulie. Cu ei ne-am înțeles mult mai bine decît cu ai noștri în chestiunea unirii. Rugasem, cînd a avut loc Consiliul Național în toamnă, să fie înscrisă pe ordinea de zi unirea liberală, să vedem care sunt opiniile celor din provincie. Au refuzat. Am spus că demisionez din funcția de președinte al Consiliului. Au sărit toți că nu se poate, nu e statutar să alegem pe altcineva acum. Așa că s-a discutat unirea liberală. Trei sferturi dintre cei din țară erau pentru, un sfert nu vedeau cum se poate face, din pricina problemelor locale.

La ultimul congres, acesta din februarie, am fost rugat să scriu ordinea de zi. Am înscris din nou unirea liberală. Am venit cu o oră mai devreme de deschiderea lucrărilor și am simțit că ceva nu e în regulă. Eram la al treilea congres și-i știam pe participanții din vedere, dar acum era o grămadă de lume pe care nu o cunoșteam. Ce m-a surprins, în plus, a fost ca ordinea de zi nu era cea pe care o făcusem. Era sub numele meu, dar nu era a mea, lipsea punctul cu "unirea liberală". Era o șmecherie copilărească. Asta m-a revoltat și mi-am dat seama că nu mai era mare lucru de făcut. Cum au început lucrările, am citit cele cîteva cuvinte ale demisiei mele și am ieșit din țară. Atît.

A.C. - Care a fost reacția ?

V.B. - Cred că lucrurile erau pregătite. Voiau să mă împingă la o numire onorifică. Cîțiva dintre prietenii noștri au pierdut sensul eticii politice.

A.C. - Problema nu e nici de doctrină, nici de program, în halul în care este România. Problema este, cum spuneți mai devreme, de a construi un alt fel de viață, din care să fie eliminate mentalitățile mafioate. În fond, e vorba de reconstituirea unui cod moral.

V.B. - Nu-i diferență nici de doctrină, nici de program. E, într-adevăr, o chestiune de morală.

Privatizare, Capitalizare, Inflație (II)

În articolul precedent am evocat pericolul pe care îl întâmpină micile întreprinderi privatizate din România, care realizează mai mult beneficii fictive. Amputate în proporție de 45% de impozite, beneficiile rămase nu permit adesea nici măcar păstrarea valorii inițiale a capitalului investit. Multe din micile întreprinderi românești au din această cauză baze șubrede și riscă să se dea peste cap de îndată ce vor fi confruntate cu concurența pieții europene.

Întreprinderile mijlocii, care în Europa apuseană au între cinci sute și o mie de salariați și depășesc suma de o sută de milioane de Dolari SUA, sunt rare în România. Centralizarea economică din perioada comunistă a dezvoltat cu precădere marile întreprinderi, regroupând de multe ori forțat diferite branșe sau unități care puteau constitui întreprinderi autonome mijlocii.

Privatizarea acestor unități se izbește de aceleași piedici legale, politice și administrative pe care le-am evocat în cazul micilor întreprinderi, la care însă se adaugă altele, mai importante, de natură economică.

Conducerea unui ansamblu de mii de persoane, care cuprinde una sau câteva unități sau branșe viabile economic, refuză de obicei acestora independența necesară spre a se dezvolta și folosește veniturile unităților viabile pentru a compensa pierderile celorlalte. Rezultatul este că de cele mai multe ori branșele viabile nu sunt modernizate și pierd din competitivitatea lor inițială.

Fenomenul s-a produs din ianuarie 1990 și pînă astăzi la scară națională, încît întreprinderile care dispun de echipament modern sunt și mai rare printre cele medii decît printre cele mici, în care clienții sau partenerii străini au finanțat uneori echiparea.

Problema impozitului de 45% pe beneficiile fictive datorate inflației nu se pune cîtă vreme unitățile sau branșele rentabile fac parte din ansambluri ce lucrează în pierdere. În schimb, subvențiile statului nu au compensat decît parțial pierderile după 1989, și au fost mai degrabă absorbite de salarii sau cheltuielile curente decît folosite pentru investiții.

Nu dispunem de o evaluare pertinentă pe unități și branșe a degradării echipamentelor românești în ultimii patru ani. Socotind însă că perioada de amortizare a echipamentelor este de cinci la zece ani în Europa occidentală este de presupus că multe din ele au pierdut între jumătate și trei sferturi din valoarea pe care o aveau. Cum și valoarea imobilelor s-a depreciat, atît din cauza vechimii cît mai ales a faptului că nu mai corespund necesităților funcționale, evaluarea întreprinderilor pe bazele folosite în trecut nu își mai are justificarea.

Faptul că s-a recurs la studiile unor specialiști străini, care au evaluat întreprinderile, nu trebuie să ne înșele. În Occident, evaluarea unei întreprinderi de către specialiști ("audiți") nu prezintă de obicei interes decît pe planul contabil al fiabilității rezultatelor, însa mult mai rar cînd este vorba de valoarea echipamentelor. O întreprindere care face beneficii se poate vinde înmulțind beneficiul brut, înainte de impozit, cu un coeficient care depinde de branșa în care este și de perspectivele sale specifice, mult mai rar însă în funcție de valoarea echipamentului.

Dacă și în România s-ar aplica un criteriu similar, beneficiul brut nu ar putea fi determinat decît după defalcarea inflației, calculat după exemplul dat în articolul precedent (*Lupta*, nr. 219, 22. 2. 94).

Perspectivile specifice fiecărei branșe sau întreprinderi sunt mai greu de calculat. Pe termen scurt ele sunt determinate în România de piața internă, care absoarbe marea majoritate a producției și va determina rentabilitatea, cîta vreme leul rămîne neconvertibil ceea ce limitează importurile. De îndată însă ce convertibilitatea leului va avea loc, ea va deschide piața românească produselor străine, de o calitate în genere superioară, la prețuri care, chiar și în condițiile actuale, sunt de multe ori mai joase. Pe termen lung, perspectivele întreprinderilor românești medii sunt pe de-o parte mai proaste decît cele pe termen scurt și pe de altă parte mai proaste decît ale întreprinderilor mici.

Întîrzierea privatizării, amînată sub diferite pretexte, dintre care nevoia de a le evalua nu a făcut decît să le deprecieze și mai mult în ultimii ani. Cum, între timp, inflația nu a permis marelui public să economisească, acumulînd capital la CEC sau în bănci, ci a tocat, dimpotrivă, economiile existente în 1989, privatizarea efectivă prin vînzarea acțiunilor în public se va limita la foarte puține întreprinderi pe care le vor prelua direct sau prin bănci cei cîțiva acționari posibili care s-au îmbogățit între timp.

Există, fără îndoială, modalitățile de privatizare prin bonurile pe care le-ar emite Fondul Proprietății de Stat (FPS) sau Fondul Proprietății Particulare (FPP). Aparent, bonurile dau drepturi egale tuturor cetățenilor care le primesc. În fapt, egalitatea este o ficțiune fiindcă bonul nu dă practic nici un drept.

Cvasitotalitatea întreprinderilor medii vor avea mare nevoie, după privatizare, de capital pentru a se dezvolta. Cum bonurile nu le vor da acest capital, vor fi silit să se împrumute la bănci sau să emită obligații în lei sau valută, sau să-și mărească substanțial capitalul apelînd la acționarii noi. Aceștia vor investi numai dacă pot controla întreprinderea. Astfel, în final, deținătorul bonurilor FPS sau FPP va avea tot atît de puțin de spus ca și cei care au primit acțiuni în cooperativele agricole, ca despăgubiri pentru pămînturile colectivizate acum patru decenii...

Indiferent de faptul că modalitatea de privatizare a întreprinderilor medii constituie o înșelătorie, rezultatele sale economice vor fi dezastroase. Învechirea echipamentelor și a procedeelelor de lucru în ultimii ani, lipsa de capitaluri proprii spre a se moderniza și a-și creea rețele de vînzare, fac că puține întreprinderi românești vor putea atinge nivelul unei întreprinderi medii europene, care să le

permită să supraviețuiască într-o economie continentală.

Fără existența unei rețele de întreprinderi mari și medii, economia românească va fi în totală dependență de întreprinderile mari și medii din restul Europei. Nici una din metodele folosite pînă în prezent, tarifele vamale, ieftinirea mîinii de lucru prin inflație sau lipsa de convertibilitate a leului, nu va restabili situația.

În ochii noștri soluția, pentru a limita pagubele, este privatizarea cît mai grabnică a unităților și branșelor autonome sau care se pot desprinde din ansamblurile existente, chiar cînd această dezmembrare mărește pierderile acestor ansambluri.

Am văzut că evaluarea echipamentelor Anu determină prețul la care întreprinderea poate găsi cumpărători. Provoacă însă o pierdere de timp care, dacă se prelungește, compromite dezvoltarea întreprinderii. Răscumpărarea cu plata în bonuri FPS și FPP nu-și are nici ea rostul fiindcă nu aduce capitalul necesar întreprinderii. Afară de cazuri, din păcate prea rare, cînd mai mulți cumpărători suprალი-citează, modalitățile de privatizare sunt foarte restrînse și pot fi preluate din experiența occidentală din ultimii ani, cînd, din cauza crizei, multe întreprinderi, odinioară bănoase, nu mai găseau cumpărători.

În acest caz, întreprinderea este vîndută sau închiriată în "geranța liberă" contra unei sume simbolice și a răscumpărării mărfurilor în depozit, celui sau celor care, pe lângă prețul sau chiria cea mai ridicată, pot efectua investițiile cele mai performante și păstra numărul maxim de salariați. În Occident, asemenea planuri sunt uneori însoțite de cauțiuni bancare dar de cele mai multe ori de cauțiunea altei întreprinderi din aceeași branșă care preia întreprinderea în dificultate.

În România, cauțiunea bancară și-ar avea rostul mai cu seamă cînd cel care privatizează este o persoană sau o întreprindere locală sau străină fără acoperire. Sunt însă multe cazuri cînd investitorii români nu vor avea nici capitalul și nici cauțiunile bancare necesare cît să preia întreprinderea privatizată. Credem că, în asemenea cazuri, este preferabil ca întreprinderile să fie privatizate micșorînd sau suprimînd garanțiile, dacă cel care le preia și-a dovedit priceperea și onestitatea în trecut și beneficiază de încrederea oamenilor.

La stadiul în care a ajuns, economia românească nu mai are decît puține opțiuni. Și-a distrus multe din uneltele care erau deja obsolete cînd s-au prăbușit cei doi Ceaușești. Moralul oamenilor este zdruncinat. Chiar și timpul lucrează împotriva noastră fiindcă stagnăm sau regresăm cînd alții se redresează și ocupă poziții de viitor. Ca să oprim prăbușirea, unitățile și branșele viabile trebuie desprinse de ansamblurile neviabile și privatizate în timpul cel mai scurt.

Metoda "geranței libere" pe care o preconizăm favorizează, fără îndoială, pe mulți care au ajuns la conducerea acestor întreprinderi prin mijloace adesea neonest și

nelegale. Socotim însă preferabil ca privatizarea întreprinderilor medii să se faca repede, chiar și cu acest preț, decât să mai pierdem alți ani în răstimpul cărora cei de la conducerea lor să-și irosească energiile ca să-și păstreze pozițiile. Nu ar mai rămîne mare lucru de privatizat.

Ctitorii democrației, grecii antici, preferau ca omul să aibe nevoie de avere decât averea de om. Comunismul a distrus și omul și averea. La noi mai mult ca la alții, fiindcă a fost mai primitiv și s-a prăbușit mai târziu.

*(În numărul următor vom analiza
privatizarea marilor întreprinderi)*

Mihai KORNE

P E S C U R T

● Cca 3000 de mineri din Federația sindicatelor miniere lignitul (afiliată la Confederația lui Miron Cosma) au luat cu asalt Tg. Jiul, începînd cu 14 februarie. Multe revendicări, cea mai insistentă: o primă specială de 100.000 de lei și anchetarea corupției din Regia Autoimă a Lignitului, al cărui sediu a fost ocupat de ortacii lui Cosma și în care acesta s-a instalat cu gorile, secretară și stație emisie.

În timp ce guvernul dezavua acțiunea, pe 18 /II a descins în localitate V. Măgureanu. Între două conversații intime cu Cosma - asupra căruia are, probabil, autoritatea superiorului direct -, șeful SRI a vorbit minerilor din balcon, spunîndu-le - cu o portavoce - fiindcă microfonul, cum l-a atins, s-a defectat - că autoritățile au fost dezinformate, că va lua legătura cu președinția și va sosi o comisie de anchetă, fiindcă "nimeni nu poate da unor oameni nemulțumiți ultimatumuri"!... O săptămînă - minus week-end-ul cînd greviștii au fost "liberi"-, au fost deteriorate bănci și "Casa Brăncuși" a fost transformată în wc public, au fost agresăți poliști, în zonă apărînd vînzători de cozi de sape și topoare (pînă la 1000 lei bucata!). Prejudiciile întreruperii lucrului se ridică la 1,668 de miliarde pentru RAL Tg. Jiu. 80% din salariați au lucrat normal, făcînd parte din alt sindicat.

Tia Șerbănescu, în "Cotidianul" presupunea că ortacii lui Cosma, tocmai înaintea proiectatei greve generale, aveau misiunea să compromită acțiunile sindicale.

În 21/II, greva a fost declarată ilegală de Tribunalul Tg. Jiu, iar Parchetul din Gorj a fost sesizat că în timpul grevei de la Tg. Jiu, ortacul național a ultragiât un subofițer de poliție.

● În 17 februarie, PSM a comunicat ca întrerupoe negocierile cu PDSR pentru un guvern pentagonal, solidarizîndu-se public cu atacul lansat de Vadim Tudor, liderul PRM, împotriva ministrului Ap. N. Din comunicat reieșea că PDSR, PSM și PRM căzuseră la o învoială pentru a-l înlătura, dar ea nu s-a respectat. A doua zi, PRM anunța și el că suspendă negocierile cu PDSR pentru un nou guvern.

● Vadim Tudor publicase în "România Mare" rapoarte SRI referitoare la general, deși

Aflăm că această prezicere e legată de o afirmație a dlui Iliescu care, după o "vizită de lucru" din ianuarie 93, a declarat că în trimestrul IV 94 vor ieși pe piață primii kilowați de Cernavoda.

Probabil că data a fost reținută din politețe pentru dl Președinte, căci peste cinci luni, tot anul trecut, subalternul său, dl. N. Văcăroiu, aducea o derogare, pomenind că inaugurarea va mai întîrzia deoarece generatoarele, deja fabricate, nu corespund normelor internaționale. Nimic grav, trebuie comandate alte generatoare, în străinătate, după ce vor fi găsite alte credite externe. Între timp, miliardele cheltuite pe primele generatoare vor fi amortizate pe apa... Dunării.

Dar acesta este un detaliu minor care n-a făcut decât să consolideze un record al centralei: cel mai ridicat deviz cunoscut în lume pentru asemenea bazaconie. De pildă, alt amănunt anecdotic de pe parcurs. Spre a satisface mîndria națională, România a vrut să producă singură fitingăria "asimilînd" fabricația acestor accesorii tehnice de dificultate modestă. Odată produse, ele au trebuit verificate. Unde? În laboratoarele autorizate din Canada. Zis și aproape făcut. Piesele produse la noi (ce, nu suntem în stare?) au fost trimise cu camionul la Anvers, spre a fi duse cu vaporul în Canada și apoi drumul invers. Nu vă speriați, călătoria a costat mai puțin. Căci vaporul s-a scufundat la dus, pierzîndu-se astfel o muncă de 2 ani. Azi,

Legea SRI prevede că asemenea rapoarte pot ajunge la destinații precise și nu publice. SRI este deci obligat să ancheteze spre a găsi filiera acestor scurgeri de informații. Dacă nu cumva însuși SRI-ul a manevrat scandalul, interesat fiind în mazierea ministrului Apărării.

● Surpriză. În noaptea de 22/II, în urma unei întîlniri la Cotroceni a reprezentanților PDSR cu președintele Iliescu, s-a anunțat ruptura indignată cu PRM și PSM. Președintele a dojenit aspru parlamentarii majorității care au acceptat asocierea cu Vadim Tudor și Adrian Păunescu, ale căror "ieșiri național-comuniste au făcut un rău imens țării, izolînd-o pe plan internațional".

În comunicatul PDSR, aceste neet delimitări au fost vizibil temperate: nu se face referire la Adrian Păunescu și la PSM; separarea de PRM e prezentată ca o consecință a divorțului pronunțat de acesta nu a campaniei împotriva gren. Spiroiu; responsabilitatea acestei situații este pusă exclusiv pe ulmerii celor 9 membri ai conducerii PRM, nu a întregii formații... Comunicatul Consiliului Superior al Armatei, în schimb, este cu mult mai tăios.

● Doi parlamentari PRM și-au dat demisia din partid, devenind independenți. Tonul lui Vadim a devenit mai reținut, mîhnit și oracular. El prevede, într-o scrisoare adresată lui Ion Iliescu, tulburări "mai puțin de revolta din decembrie '89 pe aripile căreia ați venit la putere".

Debarasîndu-se public de "extremiști", PDSR are mîinile libere să se întoarcă spre

după 15 ani (o centrală modernă se construiește în 6 ani) tehnologiile de la Cernavoda au fost atinse de uzură morală. Iar în anul 2010 cînd optimiștii cred că va porni ultimul reactor, România va avea acolo un muzeu al antichității în tehnologia nucleară.

Alte detalii minore sunt legate de reactroul nr. 3. Aici, experții internaționali (cusurgii iremediabili) au stabilit că anvelopa de beton e superbă, dar e un rebut. Pentru că s-au descoperit "grave vicii de execuție la grinda circulară". Concluzia a fost simplă: trebuia demontată grinda. Ceva mai complicată e soluția tehnică, drăcia avînd un diametru de 40 de m. Cu fierăstrăul nu merge, nici cu democrația originală. Se caută inventarea unei arme mai puternice, care va fi găsită, fără îndoială. Chestie de cîteva miliarde suplimentare. Afară de cazul în care dl Președinte, cu dibăcia-i cunoscută, nu va decide ca operația să se facă în mileniul următor, de guvernele care vor moșteni acest șantier al absurdului.

Poate între timp, niște ecologiști (parcă au fost prezenți în campaniile electorale?) vor descoperi că Cernavoda este la 150 km de un puternic centru seismic și că satisfacția de a construi cea mai nebună centrală nucleară din lume ar putea costa prea mult. Dar atunci Marele Zimbitor va fi la pensie.

Șerban DEMETRIU

opozitie. A avut deja o întîlnire cu PD (FSN) iar invitația adresată Convenției, care se poate desfășura și pe partide, a fost acceptată. Întîlnirile vor avea un caracter "exploratoriu" a explicat Emil Constantinescu. Să nu uităm, însă, că guvernul Văcăroiu a împînzit administrația, la toate nivelele, cu oamenii partidelor de a cărei conducere se desparte acum. Și care continuă să fie în funcțiile lor...

● Greva generală din 28 februarie, pentru revalorizarea salariilor și ca presiune pentru schimbarea guvernului a fost mai puțin elocventă decât se spera. Fără îndoială din teama concedieri. Bogdan Hossu, liderul Cartelului Alfa a declarat că, dacă guvernul nu trage consecințele acestei greve, "blocăm toate drumurile, vămile, prefecturile. Nu mai e decât o ieșire: alegeri anticipate, un guvern serios și responsabil, capabil să redreseze țara".

● În 6 martie, într-un comunicat, s-a anunțat remanierea guvernamentală: șeful MAN este un civil, Gh. Dinca, gen. Spiroiu fiind numit la Bruxelles pe lîngă NATO; la Ministerul de Interne a fost numit Doru Ioan Tărcilă (PDSR), gen. Dănescu devenind secretar de Stat; P. Ninosu, numit secretar de Stat, a fost înlocuit cu Iosif Gavril; la Ministerul Transporturilor, Paul Teodoru a fost înlocuit cu Aurel Novac.

● Radu Câmpeanu a intentat proces conducerii PNL-Quintus. După o prima înfățișare, din lipsă de argumente împotriva pîrîtului, procesul s-a amînat pe 8 martie.

Simptomul cel mai răspândit este boala șefilor. Iată un alt exemplu de imoralitate: în "Cronica română" a apărut în decembrie 1993, un articol, pe care-l găseam bun și l-am felicitat pe autorul lui. Ca să aflu că era o copie a programului grupului civic-liberal, literă cu literă. Un plagiat. Lucrurile astea n-ar trebui să existe. În cadrul unui partid politic trebuie să existe un anumit joc de echipă, să avem încredere unii în ceilalți. Când îmi spune domnul cutare ceva, să fiu încredințat că nu vrea să mă înșele pe la spate. E adevărat că lupta politică implică strategii și eschive, dar în cadrul aceluiași partid asta nu trebuie să existe. Dacă nu avem încredere unii în alții de ce mai suntem împreună? Atunci suntem doar mai multe găști.

A.C. - *Credeți că există o presiune a bazei pentru unirea liberală?*

V.B. - Alegătorul simplu mă oprește pe stradă și mă întreabă când ne unim. Recent m-a oprit un domn care mi-a spus că n-a făcut niciodată politică, dar dacă ne unim vine și el la liberali. Mă înțeleg perfect cu Coposu și cu Cunescu, dar și ei își dau seama că avem nevoie de un mare partid liberal pentru binele democrației române.

Am avut pe ziua de 5 februarie o întâlnire cu toate cele patru partide liberale, PL'93, PNL, cu Quintus, și Tăriceanu, PNL-CD de la care a venit drul Pascu, cu PAC, de la care au venit A. Paleologu și N. Manolescu. Le-am prezentat o propunerea ca să funcționăm după modelul UDF-ului din Franța și reacția a fost destul de bună. Trebuia să ne întâlnim pînă în 15 februarie cu cîte doi delegați din fiecare partid pentru a revedea statutele și programele. Înainte de 1 iulie fiecare formație trebuia să convoace Convenția care să aprobe noul program și statut iar în septembrie să se aleagă conducerea. În cazul alegerilor anticipate, acest proces ar fi trebuit grăbit.

A.C. - *Cum s-a ajuns la această propunere?*

V.B. - Cu mare greutate. Apoc cîteva luni, Dinu Patriciu, Alexandru Popovici (PL'93) și R. Boroianu (PNL) au avut o dezbateră televizată, care s-a încheiat cu un angajament al lui D. Patriciu: facem unirea, printr-un Congres, ne alegem numele... A doua zi l-am felicitat. Puțin după aceea a venit o scrisoare de la Quintus, în care ni se propunea o discuție. Raymond Luca și Horia Rusu au spus că nu iau parte la o discuție despre unire, iar Patriciu dădea din colț în colț, gata să retracteze ce spusese la televiziune. Îi poți chiar înțelege, sunt foarte tineri și speră să-și facă un viitor financiar prin politică. Dar când faci o asemenea declarație nu se poate să nu te ții de cuvînt! Am sugerat o delegație de negocieri formată din 4-5 oameni. Ei au făcut o delegație de 10. După prima discuție cu Quintus, a apărut Declarația de la Putna a câmpeniștilor, care a devenit pretext de întrerupere a negocierilor. Abia am reînceput contactele cu PNL, dar a fost invitat un grup întreg anti-unionist în sală! Se poate, doamnă, să se folosească asemenea șmecherii?

A.C. - *Centrul are posibilitatea de a manevra prin filiale eșuarea unirii?*

V.B. - Nici măcar. Unele filiale, ca cele de la

Galați, Brăila, Mehedinți, Cluj au făcut unirea pe plan local, dar aceste declarații au fost ascunse, n-au ajuns la noi, la Comitetul director.

A.C. - *Bine, dar oamenii aceștia au de luptat pe plan local cu administrația, cu prefectura, cu stabii locali ai puterii. Aceste fuziuni locale exprimă o strategie necesară și a nu le lua în seamă pune la îndoială chiar intenția democratică a conducerii...*

V.B. - Dar unirea trebuie făcută și de la centru, pentru a fi legală. De aceea am făcut un grup compact de presiune, în ianuarie, cu care am avut și o întâlnire la sala Casandra. L-am adus și pe Dinu Patriciu.

Declarația pentru unire, de care vorbeam adineaori, a fost scrisă într-o duminică dimineață, la Muți Bălăceanu, unde Alexandru Popovici l-a adus și pe Dinu Patriciu. Mai erau Stelian Tănase, Dan Grigore, Valeriu Stoica. Am hotărît să facem o propunere precisă, pentru că prima propunere a lui Horia Rusu și Dinu Patriciu era un apel la competiție. Au scris-o Dinu Patriciu, tot sub presiune și Valeriu Stoica. În acest apel era și o condiție să nu ne mai atacăm între noi. Și au început atacurile. Am avut marea decepție că, înainte de Convenția noastră, s-a discutat în cadrul Comitetului director dacă să trimitem sau nu pe cineva la Convenția lui Câmpeanu?! S-a făcut un mesaj și s-au trimis trei reprezentanți: dintre care doi deputați, Toduț și cu Trepcea. Au fost doar trei voturi contra: Valeriu Stoica, Dan Ottulescu și cu mine, și o abținere, Dinu Zamfirescu. Să trimiți pe cineva la un congres privat cînd ești în discuție cu șeful partidului e inadmisibil. În plus, atacurile lui Dinu Patriciu care au apărut în "22" împotriva lui Quintus, cînd te-ai înțeles și i-ai înmînat acest apel de unire!...

A.C. - *Nu credeți că ar trebui pus pe hîrtie un cod de comportament politic, iar oamenii politici să fie judecați de electorat în funcție de respectarea criteriilor acestui cod?*

V.B. - Declarația noastră, semnată de Dan Lăzărescu, Al. Paleologu și de mine, conținea cîteva puncte, printre care să nu ne mai atacăm între noi, măcar atîta vreme cît suntem în negocieri.

A.C. - *Ați demisionat și din partid, nu numai din președinția Consiliului Național.*

V.B. - Am devenit independent... Ne-am propus să facem, după ce am discutat cu Valeriu Stoica, Dan Lăzărescu, Paleologu, Stelian Tănase, Alexandru Popovici, o Fundație, ale cărei scopuri să fie, printre altele, facilitarea dialogului între diversele orientări liberale. Toți vorbim de liberalism, dar cum îl adaptăm la condițiile reale din România? Nu-i ușor. Trebuie, nu-i așa, să strîngem date de la specialiștii liberali, chiar dacă nu sunt înscrși într-unul din partidele liberale. Chiar și în apelul pe care l-am făcut Lăzărescu, Paleologu și cu mine, ne adresăm nu atît partidelor liberale, cît celor care au sensibilitate liberală și pot să ne fie de folos. Fundația aceasta are nevoie și de un sprijin în chestiuni de politica externă, de economie. Vom invita occidentali. Fiindcă mai există un sindrom: frica de străinătate, care vine din conștiința că s-au pierdut niște competențe. Le e frică să nu vină străinătatea, mai ales americanii, să ne "acapareze". Dar avem nevoie de ajutorul și experiența occidentală. Din nefericire, în țară,

oamenii nu mai știu să lucreze cum trebuie.

Stelian Tănase a avut ideea fundației și a numit-o "Amicii libertății", numele sub care, în 1945-46 funcționa o asociație a noastră...

A.C. - *Pentru care ați fost condamnat?*

V.B. - Am fost condamnat pentru ceva la care n-am aparținut niciodată, nici nu știu cum se numea. Asociația noastră era formată din grupul Simetria - cu George Cantacuzino, frații Doicescu, Petre Grand, pictorul Paul Miracovici -, mai erau Mihai Fărcășanu, Alecu Paleologu, grupul din jurul lui Mircea Vulcănescu și compozitorul, Paul Constantinescu, care a fost și cînd am înscris oficial asociația în 1945, la tribunal. Discutam de viitorul cultural, nu neapărat politic, cum s-ar putea clădi o Românie, căutam un drum. Singura broșură pe care am apucat s-o edităm se numea "Orașul de mîine", cu un motto din Pitagora, făcută de grupul Simetria, în care era argumentată o arhitectură pe măsura oamenilor. Dar evenimentele s-au precipitat. Din mai 1946, eu am început să mă ascund.

A.C. - *Cît timp v-ați ascuns?*

V.B. - Un an. M-a expediat nevastă-mea de acasă. În locul meu, au arestat-o pe ea. Dar fiind franțuzoaică, după trei zile la Malmaison, la insistența ambasadei Franței, au eliberat-o. Cînd am aflat de la Radu Greceanu, la care locuiam, m-am urcat pe motocicletă să mă duc acasă, să mă predau. La poartă mi-a ieșit în față colonelul Vasiliu cu un camion, care mi-a spus "nevastă-ta a fost eliberată". Atunci am plecat la Ploiești, unde am stat ascuns la o familie în încăperea în care țineau viermii de mătase. Oamenii aceștia credeau că sunt un neamț rătăcit. Erau foarte draguți, dar trebuia să vorbesc nemțește cu ei. După trei-patru zile, am trimis vorbă și m-au dus la altă familie, care avea o fermă la sud de Ploiești, unde am stat o lună și ceva. Lucram la fermă, culegeam, săpam, dădeam o mîină de ajutor. Știau că ma ascund, dar nu mi-am spus niciodată numele adevărat. Aveam un buletin de populație fals, pe numele Vasile Brăescu, purtam mustață și ochelari. Într-o zi, proprietarul mi-a spus că ar fi bine să dorm în porumb. Noaptea, în porumb, m-am pomenit cu doi ruși care au trecut la 5 metri de mine. Nu m-au văzut, eram pitulat. A doua zi proprietarul m-a luat cu brișca și mi-a spus că trebuie să mă ducă în altă parte. Am ajuns mai în sud, la o casă mare, unde mi-a spus să aștept în căruță. S-a întors cu noul proprietar, care m-a întrebat: "ce faci Vintilă?" M-am întors către fosta gazdă și l-am întrebat: "dar cum știi?" "Fiu-meu mi-a spus că ai fost cu tineretul liberal la Ploiești, cu Mihai Fărcășanu". O lună nu-mi spusese nimic, mă numea tot Vasile!... Așa am trecut de la unul la altul, mai veneau de la Crucea Roșie sanitară să mă ducă dintr-o parte într-alta...

A.C. - *Erau adevărate rețele...*

V.B. - Pe mine mă ajuta un camarad de clasă, fostul ofițer de cavalerie Vasiliu, care și acum se ocupă de mine, la el locuiesc în București. După ce am fost condamnat la muncă silnică pe viață, în noiembrie 1946, am hotărît să plec din țară pentru că oricînd puteau să pună mîna pe mine. Matei Ghika, tatăl Irenei Deniau, organiza o plecare, de la Urziceni. Se pleca luna pentru că rușii nu veneau duminică,

dădeau ok-ul zborului de sîmbătă. Așa am ajuns la Istanbul, unde a sosit peste o săptămîină și nevastă-mea într-un avion militar francez.

A.C. - *Ați plecat cu o altă imagine a României...*
V.B. - Ce era atunci extraordinar era curajul oamenilor.

A.C. - *Prăbușirea morală a început după 1956, cînd lipsa de susținere occidentală a revoluției din Ungaria a risipit speranțele și motivația rezistenței.*

V.B. - Cînd a izbucnit revoluția maghiară eram în Statele Unite. Am trimis atunci o telegramă președintelui comunității maghiare din SUA spunîndu-i că suntem gata să fim parașutați în Ungaria, să luptăm alături de ei. Din nefericire s-a terminat prea repede. N-a mai fost nimic. I-am povestit despre inițiativa noastră și actualului consilier al Ungariei la București. Revenind la România de acum, cred că frica a schimbat firea oamenilor. Cu încetul n-a mai existat solidaritatea din anii 46-47.

A.C. - *Frica, lipsa de perspective, pulverizarea oricărei ierarhii de valori, confuzia naționalistă a lui Ceaușescu au desfigurat chipul moral al oamenilor. E paradoxal, dar în ciuda suferințelor din anii '50, limpezimea frontierelor dintre "ei" și noi era reconfortantă față de atomizarea de mai tîrziu. Cu ce gînduri ați venit în exil? Știți că ați făcut parte din Comitetul Național din SUA.*

V.B. - După ce, mai întîi, m-am dat la o parte, fiindcă era concurență pe locuri. Exilul are și el bolile lui. Înainte de a pleca, îi văzusem pe mulți dintre cei care organizau rezistența: generalul Mardare, Ionel Bujor, amiralul Măcelaru, ofițeri din cavalerie, din aviație. În țară aveam aparate de radio recepție, dar n-aveam corespondenți în străinătate și asta a fost singura condiție pe care am pus-o Comitetului Național, care se forma în SUA. La mesajul cu care venisem din țară, numai Buzuști a fost mai receptiv. Dar nu s-a făcut nimic.

Un lucru bun în exil a fost ajutorul pentru refugiați, CARAMAN, organizat de Nicolae Caranfil, cu nevasta norvegiană a lui George Sturza - mama celui care este acum prieten cu Iliescu - cu Neagu Djuvara, cu doamna Maria Brăescu - pe care o cunoșteam din timpul războiului, cînd lucra la un spital de lîngă Odesa, unde aveam și noi aerodromul.

A.C. - *Spiritul de echipă pentru care pledați în politică l-ați trăit ca pilot în timpul războiului..*

V.B. - Am fost întreg războiul în grupul lui Popișteanu - care a știut să facă din noi o echipă. Toți colaboram, fiecare avea rolul lui și împreună aveam un singur țel. Cînd veneai după o victorie, clătinaii din aripi. Tot grupul sărea de bucurie și te întîmpina. Era un spirit de sportivitate, ne susțineam unii pe alții. Cînd a doborît unul dintre noi un avion sovietic, Dan Scurtu, care era căpitan, s-a dus și l-a invitat pe rus la masă. S-a mirat, credea că-l omorîm. Era natural pentru noi, odată ce omul era învins. Noi nu trăgeam în parașute, chiar dacă parașuta cădea în teritoriul inamic.

A.C. - *La urma urmei, pentru reconstruirea României ar trebui să reinvățăm regulile luptei cinstite, codul onoarei și al cavalerismului, exact ce comunismul s-a încapăținat să distrugă.*

ALEGERI LA EST DE PRUT

pag. 1

tactice (separatiștii se vor îmblînzi) și "economice".

Cei mai virulenți sunt agrarienii și Blocul Partidelor Socialiste (BPS - foștii comuniști și Mișcarea rusofonă Edintsvo). Candidatul PDA, Sangheli declara că inițiativa MAE român care preconiza că "pentru destinul Moldovei trebuie consultați toți românii" este "jignitoare" iar protestele presei române față de declarațiile românofobe "o imixtiune în treburile interne ale unui stat suveran". Blocul Partidelor Social Democrat vrea independența, colaborare egala cu Rusia și România, menținerea imnului și a drapelului actual. Blocul Țăranilor și Intelectualilor (BȚI) acceptă independența doar ca pe o etapă spre unirea cu România. Alianța Frontului Popular Creștin Democrat (AFPCD) e mai radical unionistă. Pe listele ei, la numărul doi, se afla Ilie Ilașcu, în greva foamei din 8 februarie, în închisoarea din satul Hrinia (lîngă Grigoropol), care a transmis alegătorilor săi: "În celulă unde mă aflu e frig. Ca în majoritatea apartamentelor dvoastră. Atunci prin ce ne deosebim? Eu cel condamnat la moarte de voi?"

Să mai adăugăm că textul original al legii electorale e redactat în rusește, ca, la masa rotundă la televiziune, în 22 /II, majoritatea a vorbit rusește, deși legea spune că persoanele publice trebuie să se exprime în limba statului.

N-au lipsit șicanele: un candidat agresat chiar în Parlament și spitalizat, întreruperea curentului în nordul țării exact cînd televiziunea transmitea emisiunile electorale ale opoziției... Dar esențialul este, așa cum remarcă un reprezentant al Partidului Democrat la întîlnirea cu observatorii străini (26/II): "cum se poate vorbi de alegeri libere într-o țară pe un sfert ocupată de o armată străină?"

ALEGERILE ÎN REGIUNILE SEPARATISTE

Pe teritoriul găgăuzilor, abia în 20 februarie s-a acceptat desfășurarea alegerilor și s-a purces la instalarea secțiilor de votare. Locuitorii de la este de Nistru au avut săptămîina dinaintea lui 27/II ca să treacă apa și să voteze pe malul controlat de autoritățile de

"Cuvîntul securității" a fost editat ca supliment al revistei "Contact" din Craiova, la sfîrșitul lui decembrie 1993, dorindu-se a fi o replică acică la cotidianul doljan "Cuvîntul libertății", continuator al fostului organ al județului PCR, "Înainte".

La cîteva zile de la apariția articolului, "Poezia Porcului - basm de Crăciun" (cca 20 de rînduri), semnat "Moș Gerilă", pamflet cu secvențe din biografia președintelui Iliescu, poliția craioveană a reținut un difuzorul de presă, confiscîndu-i întreg stocul ziarului, la redacție au descins poliștii și Garda financiară fără însă să găsească ceva ilegal. Serviciul de Cercetări Penale Dolj a cerut revistei, printr-o adresă, numele autorului, poliția declarînd că s-a sesizat din oficiu pentru "ofensă adusă autorităților". În 14/II '94 Nicolae Andrei, care semnase cu pseudonimul "Moș Gerilă", după ce a fost băut, a fost arestat.

Asociația Ziaristilor Români (AZR), în virtutea "dreptului la liberă exprimare" a sesizat Președinția, Guvernul, Parlamentul, asociațiile internaționale ale ziaristilor și cele de Apărare a

la Chișinău. Oricum, 6000 de angajați la Unzinle Kirov n-au putut veni, fiindcă autoritățile le-au luat pașapoartele ca să aplice viza de cetățenie nistriană. La Coceiri, cei domici să voteze au riscat să treacă pe gheață, deși începuse să se încălzească, fiindcă podul era impracticabil. La Doroțcaia, n-au ajuns decît 55 de persoane, fiindcă doi grăniceri nistrieni au ocupat pozițiile moldovenești. La Prohebea n-au venit decît 15 oameni terorizați ("Adevărul")

REZULTATELE

Au fost aleși 104 deputați reprezentînd 13 partide, plus 20 de independenți. Alegătorul trebuia să pună nu o ștampilă, ci să bifeze cu o cruce cercul din dreptul candidatului preferat. Au participat 150 de observatori străini, dintre care 26 de parlamentari din România. Observatorii acreditați de LADO - din Liga Studenților și Alianța Civică - au fost acceptați doar în ultima clipă. Un singur incident: senatorul Adrian Păunescu a fost obligat să facă autostopul. Mașina în care se afla a fost confiscată, în drum spre Tiraspol, de autoritățile nistriene și șoferul arestat.

Pe 28 februarie, la ora 15, Comisia Electorală Centrală a comunicat rezultatele preliminare: PDA - 42,18%; BPS - 23,62%; BȚI - 9,2%, AFPCD - 7,22% PSDM - 3,36; Partidul Democrat - 1,41%. Observatorii NATO și CSCE au apreciat că scrutinul s-a desfășurat "într-un cadru de normalitate și onestitate".

Liderul Convenției liberale, fost consilier prezidențial, Nicolae Chirtoacă, explica corespondentului "României libere" că, "după 1940, Moldova a fost amputată de potențialul ei intelectual, dar treptat ea și-a refăcut structurile normale, așa că viitorul ei nu stă numai în rezultatul alegerilor din 27 februarie 1994".

Asociația "Pro Basarabia & Bucovina" a cerut ca rezultatele comediei alegerilor legislative din 27 /II 94 să fie "declare de întreaga suflare românească nule și neavenite ca fiind o diversiune politică a Moscovei..."

În 6 martie a avut loc referendumul consultativ asupra "independenței și integrității teritoriale".

Drepturilor Omului în legătură cu arestarea abuzivă a lui Nicolae Andrei, protestînd împotriva abuzului poliției craiovene, libertatea presei neputînd fi "lăsată la cheremul oricărui polițist".

În 19/II Nicolae Andrei a fost eliberat pe cauțiune. Declarațiile lui Traian Chelebeu: președinția, instituția "ofensată", n-are habar și nici nu e amestecată în arestarea ziaristului și "asanarea presei nu poate fi rezultatul unor măsuri administrative..." au determinat poliția craioveană să admită cauțiunea. Mandatul de arestare și de eliberare au fost semnate de Nicolae Brîncuși de la Parchetul din Dolj.

Agresiunea autorităților s-a concentrat în ultimii ani asupra presei locale, cu puține șanse să dea abuzurilor un ecou internațional. Este și cea mai hăituită, mafia locală putînd exercita presiuni asupra autorităților. Cum Nicolae Andrei continuă să fie cercetat, dar în stare de libertate, Association des Journalistes roumains-Ouest - președinte Dan Culcer - a dat, în 24 februarie, un comunicat de presă însoțit de un protest, adresat presei și oamenilor politici din Franța.

HOTELUL "PRINCIPATELOR UNITE" DIN PARIS ÎN PERICOL!

a doua variantă,
cu mult mai

Puțini francezi - și și măi puțini români - știu de existența la Paris a unui "Grand Hôtel des Principautés Unies". El se găsește la numerele 42-44 de pe rue Vaugirard, exact vis-à-vis de Palatul Luxembourg, care adăpostește Senatul francez. Cum se explică un astfel de nume? În definitiv, "Principatele Unite" n-a fost decât un nume efemer și de circumstanță, găsit de Conferința de la Paris, introdus prin Convenția din 7/19 august 1958, pentru a desemna Muntenia și Moldova ce urmau a se reuni. Într-adevăr el a fost ales "neutru", pentru a menaja susceptibilitatea unora dintre Marile Puteri (în principal Turcia și Austria), refractare la mult mai revoluționarul termen de "România". O alambicată formulă de compromis ceea ce, însă, încă de pe atunci, n-a făcut-o mai puțin scumpă sufletului românilor! În plus, sintagma a rămas ca nume oficial al noului stat (neoficial, toți patrioții, cu mult înainte de 1848, nu vorbeau decât de "România") doar câțiva ani: pe plan extern, din

idealurile lor încât, treizeci sau patruzeci de ani mai târziu, un întreprinzător francez, care înființa un hotel în acel edificiu, în loc să-l cheme "Astoria" sau "Excelsior", s-a simțit obligat să-l boteze cu numele cu care era cunoscută în zonă clădirea: "Hôtel des Principautés Unies"! Iată un fapt, după știrea noastră inedit și ignorat de istoriografia de specialitate: casa în care se întâlneau înaintașii noștri "căzuzași", care au făcut "România modernă".

Trasînd parcă un arc imaginar peste timp, care merge de dinainte de 1848 pînă în zilele noastre, întreprinzătorul a reușit astfel, desigur, în mod involuntar, să țină trează încă 100 de ani, la Paris, în conștiința mai multor generații, actualitatea celei mai glorioase pagini din istoria românilor, un trecut care, altfel, aici, ar fi fost, mai devreme sau mai târziu, sortit uitării.

În hol și în fiecare cameră din hotel se află un text înrămat, un veritabil mic rezumat al istoriei Unirii principatelor și al nașterii

româniei moderne! Cu toate imperfecțiunile sale, inițiativa este dincolo de orice așteptare.

Își dă, oare, cineva, seama, dintre oficialii noștri obsedați de "imaginea României în lume", cît de mult prețuiește pentru Țară, pentru autenticele și legitimele noastre interese naționale, pentru afirmarea adevărilor României în fața opiniei publice internaționale, această propagandă absolut genuină, dezinteresată și

PRINCIPAUTES UNIES

NOM DONNE DE 1856 A 1878 A LA MOLDAVIE ET A LA VALACHIE REUNIES
SOUS UN MEME PRINCE, ET QUI, EN 1881, ONT FORME LE
ROYAUME DE ROUMANIE.

LA CONVENTION SIGNEE LE 7 AOUT 1858 A LA SUITE DE LA CONFERENCE
DES REPRESENTANTS DES 7 POUVOIRS REUNIS A PARIS EN MAI 1858,
ETABLISSE LE NOUVEAU STATUT POLITIQUE, SOCIAL ET ADMINISTRATIF
DES PRINCIPAUTES. LES DEUX PAYS PORTERAIENT DESORMAIS LE NOM DE
PRINCIPAUTES UNIES DE TRANSYLVANIE : LA MOLDAVIE ET LA VALACHIE.
CHAQUE PRINCIPAUTE DEVAIT AVOIR SON PRINCE REGNANT, SON
GOUVERNEMENT ET SA PROPRE ASSEMBLEE LEGISLATIVE.

A LA SUITE D'UNE NOUVELLE GUERRE RUSSO TURQUE (1877-1878), DANS
LAQUELLE LES ROUMAINS COMBATTIRENT A COTE DES RUSSES LE CONGRES
DE BERLIN EN 1878 RECONNUT A LA ROUMANIE L'INDEPENDANCE ET LES
DROITS DE CELLE CI SUR LA DUBREGA.

1859 pînă în 1866, la noua Constituție a lui Carol I care acredita definitiv numele de "România"; pe plan intern, numai pînă în 24 ianuarie 1862, cînd Cuza, odată smuls, în decembrie, asentimentul Porții, a deschis primul Parlament unificat și a proclamat definitivă unire a Principatelor sub noua lor titulatură de "România", după ce, în prealabil, desemnase și primul cabinet unitar al Țării, cel al conservatorului Barbu Catargiu.

Hotelul a fost înființat pe la 1890, într-un imobil mai vechi și a luat numele de "Principatele Unite" deoarece clădirea era deja cunoscută drept "casa" românilor din Paris!

Cine erau acești români? Evident, pașoptiștii, exilații liberali, unioniști, masoni, luptătorii, cum le spune și numele, pentru "Principatele Unite", "lobby"-știi din perioada ante- 1848 - post - 1859, epoca, probabil, cea mai exaltantă și mai "europeană" din toată istoria noastră! Iată cum, poate în mod neașteptat, cauza lor a rămas pînă și în zidurile orașului care, cu generozitate, le-a oferit adăpost și în care și-au desfășurat lupta... Atîta trebuie să fi fost de vie, pe semne, impresia lăsată de ei, atît de împărtășite de localnici

desăvîrșit gratuită (mai ales într-un loc frecventat de senatori!) la Paris? Nu valorează ea infinit mai mult decât, de exemplu, cele 21 de pagini sfârșitoare (și adesea contraproductive prin stupiditate, uneori și prin neadevăr!) publicate în primul număr, pe ianuarie 1994, din "Paris-Match", cu bani grei, ori penibilele "inserțiuni" publicitare sub formă de caiet pe care, ca prim reflex, le rupi și le arunci, demne de o țară din lumea a patra, apărute anul trecut, tot contra cost, în "Newsweek" ori "Time" (procedeu folosit, de altfel, și de Ceaușescu)? Acolo, sus, știa cineva, s-a interesat cineva de această formă unică de simpatie pentru România? S-a auzit vreodată de "Hotelul Principatelor Unite" de la Paris?

Însă începînd cu data de 23 decembrie 1993, deci, după peste un secol de existență neîntreruptă, acest hotel istoric și-a închis pentru tot-deauna porțile. Personalul a fost concediat iar clădirea a fost vîndută.

Pentru noi, aceasta înseamnă că, indiferent de ce destinație ar primi clădirea, se va pierde iremediabil de pe harta Parisului denumirea de "Hôtel des Principautés Unies", deci, implicit, amintirea Casei Românilor. Mai există însă și o

îngrijorătoare. Accea a demolării hotelului.

"Grand Hôtel des Principautés Unies"/ "Casa Românilor" aparține nemijlocit și în cel mai înalt grad patrimoniului istoric și cultural al României. Intervenția este cu atît mai stringentă cu cît imobilul a fost pînă acum ignorat. În primul rînd, trebuie salvat, dacă va fi cazul, de la demolare. Se impune ca guvernul de la București să se preocupe urgent de stabilirea unor negocieri.

Personal, încă din 8 noiembrie, l-am alertat pe dl. Dan Hăuică, ambasadorul României la U.N.E.S.C.O. Am vorbit de asemenea, pentru a-i sensibiliza, cu cît mai mulți români din Paris, printre care și descendenți direcți ai unora dintre pașoptiști. În luna decembrie, Senatorii AL. Paleologu și A. Popescu-Necșești, în Senat, și deputatul Crin Antonescu, la Cameră, au ridicat, la solocitura noastră, problema în cadrul unei interpelări adresate atît Ministrului Culturii, cît și Ministerului Afacerilor Externe. În sfîrșit, indirect am încercat să-l contactez pe ministrul Culturii, Marin Sorescu, căruia i-am trimis o sesizare în acest sens. Este, probabil, singurul care poate avea cheia problemei! N-am primit din păcate, pînă astăzi, nici un răspuns. Am așteptat și cu redactarea acestui articol.

Ce-i de făcut?

Dacă imobilul rămîne în picioare, ar trebui să se pună o placă memorială pe clădire.

O hotărîre de dărîmire trebuie, însă, împiedicată cu orice preț! În eventualitatea unei astfel de intenții, statul român s-ar putea oferi pentru a rîscumpăra clădirea, pentru a o salva de la piere. Percizăm că, dacă se va ajunge la o atare soluție, banii cheltuiți s-ar putea rapid amortiza în condițiile unui hotel cu "vad", ca acesta.

În sfîrșit un ultim recurs l-ar putea constitui mobilizarea opiniei publice. Șansa a făcut să descopăr existența unei Asociații deja constituite, pentru salvagardarea ariei în care este situat hotelul nostru. Ea s-a format tocmai pentru împiedicarea demolării unei case (semn că pericolul există!) așezată la nr. 7 de pe o stradă aferentă (rue Férou, colț cu hotelul). Animatorul Asociației, dl. Buclet, ne-a pronunțat tot sprijinul. Pe casa cu nr. 7 se află o inscripție: "non à la démolition du 7 rue Férou!", s-au distribuit manifeste, s-au lipit afișe... Să nu ajungem și noi în această situație, dar dacă da, vom fi ajutați!

Adrian NICULESCU

Paris-Milano, 12/II/1994

"Système Lié - Masters Class"

Gigi Cacluleanu et
Ruxandra Racovitză

Une heure de performance pour pénétrer l'univers de ce créateur atypique : Gigi Cacluleanu. Sous de "Masters Class" il propose un parcours initiatique. Il est question d'une façon différente de vivre la danse, de l'intérieur du corps et de l'esprit, au-delà de formes et techniques choisies. Un grande professionnel, doublé d'une artiste - Ruxandra Racovitză - en quête d'authenticité.

Du 28 au 31 Mars 1994 20h30

Salle Pleyel - 252 Fbg. St. Honoré 75008 Paris
Loc.: Pleyel 45 61 06 30 et Fnac tarif unique, 120 F.

"Aviația română pe frontul de Est și în apărarea teritoriului."

În ajunul celui de al doilea război mondial, când se vorbea de primul, fixarea lui în

timp părea o eternitate. Și totuși nu fusesera decât 20 de ani. Astăzi, la o jumătate de secol după ultimul, pentru contemporanii lui memoria rămîne vie, dar generațiile următoare cunosc prea puțin sau deloc paginile de eroism, scrise cu sînge de românii angajați în ceea ce atunci se numise "războiul sfînt împotriva bolșevismului". Căci comunismul a fost sperietoarea românilor de cînd acesta a apărut la hotarele țării. Desigur, astăzi, la o cafea, se poate discuta calm despre oportunitatea intrării României alături de germani, ignorînd izolarea țării, petrolul, provinciile răpite. Rămîne o certitudine, în vara lui 1941, mai toată suflarea românească s-a ridicat împotriva bolșevismului, împotriva celor care ciuntisera țara, fără ca occidentul să verse o lacrimă. În această încrîncenare, un rol deosebit l-au avut aviatorii. Fără să beneficieze de un material performant, dibăcia și jertfa lor s-au revărsat cu generozitate. Era aviația regală română.

Lunga noapte a dictaturii comuniste, scrierea strîmbă a istoriei acelor ani riscă să acopere cu praful uitării memoria nenumăratelor fapte, care ar trebui să rămîna vii fiindcă reprezintă un patrimoniu istoric și un exemplu de comportament. Acest act de reconstituire l-a înfăptuit comandorul Ion Bucurescu. La amintirile personale a adăugat pe cele a 59 dintre luptătorii care au supraviețuit războiului și, cu prețul a mari sacrificii financiare personale, a scos de sub tipar o carte care trebuie să facă parte din biblioteca noastră (*)

Cartea comandurului Bucurescu nu are pretenții literare, deși fiecare pagină este un roman cu eroi pozitivi și negativi (ce examen dur e războiul!), cu scene care par ficțiuni cinematografice, cu emoții ce depășesc pe cele stîrnite de o carte poliștă, dar de fapt cu povestiri simple care vorbesc de mii de eroi necunoscuți, români sau străini voluntari, care au făcut minuni, cuvîntul nu e prea tare, în condiții extrem de vitrege. Azi, cînd televiziunea ne arată condițiile zburătorilor moderni, par de necrezut faptele realizate atunci. Zgribuliți de frig, se ridicau în aer de mai multe ori pe zi, uneori cu aparate ciuruite, străbătînd cerul imensei stepe rusești, înfruntau în același timp aviatori inamici, armata de sol și îngrozitorul General Iarnă: ceață, ger și viscol. Trebuia să fi nebun, sau pur și simplu prea motivat de rostul acestei înfruntări ca "....să zbori spre un punct situat la 100 de km în teren necunoscut, pe un plafon între 5 și 20 de m...." Veniseră pe front și multe femei, toate voluntare. Era singura armată care a avut și piloți femei împotriva sovieticilor. În Aviația sanitară, ele au salvat mii de vieți, uneori cu prețul propriei lor jertfă. Au participat pe front și parașutiste, ca Smaranda Brăescu. Nemulțumită de un serviciu auxiliar la sol, unde urma spre Stalingrad, ea a intrat de mai multe ori clandestin în bombardiere spre a fi

...mitralior.

Cartea, cu texte și fotografii care surprind pe cei de astăzi, este o necesară contribuție la istoria nu numai a României dar și a Europei peste care se întinsese războiul. Astăzi, cînd occidentul a uitat că efectele Pactului Ribbentrop-Molotov n-au fost reparate pentru România, cunoașterea istoriei ultimului război mondial este și mai necesară românilor.

Vă rog să lăsați o clipă cafeaua și să citiți această carte.

Șerban DEMETRIU

(*) Cei ce s-au înscris pentru primirea primului volum, ca și cei care doresc să-l cumpere, se pot adresa coordonatorului lucrării: prof. univ. Ion Bucurescu, 44 Av. M. Berthelot, 92320 Chatillon, tel. 46 57 32 83

**Inge Katharina Binder
EXILUL CA EXPERIENȚĂ CULTURALĂ
Asociații și instituții românești în Apus
1945-1989**

Paralel cu tendința celor din exil de "a face ceva" nu numai pentru țară, dar pe cît posibil chiar în țară, cei rămași la baștină sunt tot mai interesați de istoria semiseculară a exilului, dar cunoașterea acestei istorii este dificilă nu numai pentru cei de acolo, ci și pentru noi. Lipsește nu numai o istorie generală a exilului, dar chiar și una litarară, în ciuda reușitelor excepționale în acest domeniu. Este drept că cele două dicționare ale personalităților din exil - cel al Academiei Româno-Americane și "Antologia" - dicționar a Institutului român de cercetări istorice din California, oferă date, dar grupate pe individualități (iar "Antologia" pe unele instituții).

Din aceste motive, cartea Katharinei Binder constituie un bun început, activitatea spirituală a exilului fiind realizarea lui cea mai reușită. După ce a prezentat-o ca teză de doctorat (sub conducerea prof. Paul Miron, autorul prefeței) la Universitatea din Freiburg, autoarea a avut buna idee de a publica și în românește, în Germania, în ciuda greutăților unei asemenea întreprinderi.

Lucrarea este structurată în 6 capitole: 1. exil/emigrație, autodefiniri, planul politic/cultural, iar apoi "drumul exilului" în diverse țări; 2. caracterele generale ale activității și 3. tendințele și obiectivele ei; 4. instituțiile și 5. personalitățile; capitolul 6, cel mai bogat, oferă date complete despre activitatea instituțiilor. Cartea se încheie cu o anexă cuprinzînd date istorico-bibliografice despre editurile și periodicele exilului românesc, bibliografia și un indice alfabetic de instituții și persoane.

Lucrarea presupune o muncă uriașă. Nu e vorba de a aduna, stînd comod într-o bibliotecă, această cantitate de date, ci de o vînațoare disperată după ele - așa cum sunt risipite prin întreaga lume (fondul esențial fiind minunata Bibliotecă Română de la Freiburg). Mai fiecare grup de români sau individualități mai stăruitoare au scos revistele lor, unele de scurtă durată, în puține exemplare, pierdute adesea sau foarte greu de găsit.

Aceste dificultăți explică în bună măsură

caracterul inegal, adesea lacunar al lucrării, autoarea depinzînd de calitatea informației existente, de priceperea sau bunacredința a informatorilor. Există, desigur, disproporții în tratare, și chiar omisiuni surprinzătoare ca revistele "Caiete de dor", "Dialog" sau "Predania" și publicația pariziană "Lupta", ori personalități de talia lui C. Amărieuței, Daniel Boc, I. Negoșescu, G. Racoveanu, C. Tacu, I. Taloș ș.a. datele oferite sunt în cea mai mare măsură corecte iar greșelile de tipar rare.

Cartea constituie un instrument de informare meritoriu, la care se mai pot adăuga sau corecta unele lucruri, dar este o bună bază de plecare în adîncirea cunoașterii activității culturale a exilului și pentru aceasta trebuie să-i fim recunoscători compatrioatei noastre germane.

Cicerone POGHIRC

N.R. Cartea poate fi procurată de la Librairie du Savoir-Miorița (5, rue Malbranche, 75005 Paris, tel. 4352246) sau Dr. K. Binder, Markgrafenstr. 27 A, 79639 Grenzach-Wylhen, Allemagne, tel. 07624/1896

"Lupta" nr. 218 (22/II 94) scria: "Pe vremea cînd Virgil Tănase era un colaborator al securității "liberale", numele academicianului francez Eugen Ionescu era interzis în România."

Primim de la actualul director al Centrului Cultural Român de la Paris o scrisoare în care ne îndeamnă să fim "mai puțin afirmativi privind interdicția lui Eugen Ionescu, publicat și jucat în România prin străduința și cu riscul altor "colaboratori ai securității liberale". Dl. Tănase se miră, de asemenea, că nu am redat opinia sa nuanțată, citînd integral fragmentul din interviul pe care l-a dat în "Cronica română", dnei Lucia Ivănescu, în legătură cu Eugen Ionescu

L.I. - Ar mai fi posibilă, oare, o călătorie a lui Eugen Ionescu în România?

V.T. - Din păcate, nu. Și nici nu cred că este de dorit. Aș vrea să spun prin aceasta că opțiunile lui Ionescu sunt aște de departe de realitățile românești, încît mi-e teamă că foarte multă lume, cînd l-ar avea în față și l-ar auzi vorbind ar fi dezamăgiți, pentru că opera lui este aște de uriașă, de copleșitoare, încît omul e foarte greu să fie la înălțimea creației... Apoi Ionescu afirmă în mod fățiș o opțiune de dreapta care este stimabilă, dar este o opțiune de dreapta, cum nu este opțiunea mea... Cine vede linia de gîndire a lui Ionescu nu poate avea o surpriză constatînd că el nu poate accepta regimul actual din România... Nu este vorba nici de persoane, și aș spune, nici măcar de conjunctură istorică, ci de o opțiune metafizică... Eugen Ionescu este regele care moare..., nu putem să-i pretindem să devină proletarul care muncește..."

Înțelege mai bine, oare, bietul "proletar care muncește" pe cei care se cocoață și astăzi pe umerii săi ?

M.K.

PENULTIMA ORĂ

MISSION CATHOLIQUE ROUMAINE EN FRANCE

38, rue Ribéra - 75016 Paris Tel. 45 27 22 59

COMUNICAT

La invitația Excelenței sale G. Defois, arhiepiscop de Sens și episcop d'Auxerre, va sosi în Franța **Monseniorul IOAN PLOSCARU, episcop greco-catolic de Lugoj**, care a executat 16 ani de închisoare sub regimul comunist.

Rectorul Misiunii greco-catolice din Paris, Monseniorul dr. Gheorghe Surdu, invită călduros pe toți românii și prietenii francezi să participe **duminică, 13 martie la ora 17, la liturghia solemnă**, care va fi oficiată în capela Misiunii, 38, rue Ribéra, 75016 Paris (Metro Jasmin).

În **17 martie**, Excelența sa, Ioan Ploscaru, va da o conferință la **ora 18, în Biserica St. Ferdinand des Ternes**, 23 rue d'Armaillé, 75017 Paris (Metro Ternes sau Argentine). Intrarea liberă..

PRIMITE LA REDACTIE

Pe data de 21 ianuarie 1994, a avut loc la sediul ADER, o reuniune cu participarea membrilor asociației precum și a unor persoane din afara acesteia.

Participanții au fost salutați de Constantin Ghika, reprezentantul în Franța a PNȚCD, președintele ADER.

În cuvintele adresate celor prezenți, C.G. a ținut să precizeze că reuniunea n-are drept obiect dezbaterii unor probleme majore de politică românească, ținând cont că despre evenimentele din România e informat fiecare și pentru faptul că azi politica țării se face la București unde se află sediul Guvernului și al Parlamentului. Oricum, există azi pentru fiecare român o posibilitate de participare la viața politică a țării sale.

Sunt utile, a subliniat C.G., reuniuni în care, alăturându-se oameni care împărtășesc o sensibilitate comună, se dezbate probleme de viață românească, la toate nivelele.

Intersul structurilor politice care funcționează în Franța, a spus vorbitorul, este cel al reprezentativității unor partide din România, al menținerii unor legături cu formațiile politice și clasa politică franceză și, în măsura posibilului, procurarea unor ajutoare materiale necesare opoziției românești.

La sfârșitul reuniunii s-a servit un bufet participanților.

Constantin GHIKA

Marți, 15 martie, orele 18,30 va avea loc, în sala de conferințe a Misiunii Catolice Române, **38, rue Ribéra - 75016 Paris**, o reuniune a **ASOCIAȚIEI LIBERALE ROMÂNE** în care se va face o prezentare a situației politico-economice și sociale din țară, precum și a mișcării liberale, prezentarea unor propuneri legislative, situația asociației "Villages Roumains"

"FASCINANTE INDONESIE"

expoziție de fotografii
de **Grig Pop**

16-26 martie 1994

Hall de l'Hôtel de Ville de Thiais (Val-de-Marne)

**Expoziție deschisă zilnic
între 9 și 19,30**

NATURALIZARI "Journal Officiel", 20, 27 februarie publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Atanasiu Sanda, născută la București; Gunie Gabriela, Elvira, născută la Craiova; Ionașcu Irinel Costin, născut la Craiova; Iaru Tatiana Nicolina (n. Mutulescu), născută la Craiova; Iaru Gică, născut la Adjud; Pincovai Bartolomeu, născut la Jamul; Sabbagh Georges, născut la București; Iluțiu Vincențiu Ilie, Liviu, născut la Turda; Iluțiu Anca născută la Cluj; Iluțiu Marcela (n. Saftiu), născută la Manastireni; Popescu Anica (n. Pătrașcu), născută la Mărășești.

CASA ROMANEASCA

CENTRUL ROMÂN DE CERCETARI DIN PARIS

Anunță conferința dlui **Gabriel LIICEANU**, intitulată "**Intellectualul și responsabilitatea**", în **19 martie 1994, orele 18, în 120 bis, rue Haxo, 75019 Paris (Metro Télégraphe sau Porte de Lilas)**.

CLUB D'ETUDES ROUMAINES - INALCO

11 Mars 1994 à 18h

Matei Cazacu - Catherine Durandin

Moldavie, 1994 - quelles perspectives?

L'ouvrage de C. Durandin, "*Histoire de la Nation roumaine*", paru en février 1994 fera l'objet d'une signature à cette occasion.

La conférence se tiendra dans les Salons de l'INALCO,
2, rue de Lille, 75007 Paris

DECESE

Adela Iliescu (n. Giulea), la Paris. Acad. arh. Ștefan Balș; graficianul Radu Șteflea; conf. dr. Elena Lungescu (Zaharia); ing. Constantin Mititelu; Irina Abrașu; Gheorghe Șerban; Nicolae Pătrănoiu; Dandu Constantinescu; Carmen Simen; Lucia Popescu; Gogu Popescu; Nely Ioanișescu; Alexandru Steriade; Ioana Ioniță; Viorel Harth; Vurtejanu Radu; Victor Dociulescu; Cedric Ostafi; Rusu Ion; Alexandrina Ariton; Constantin Andreiță; prof. Ioana Grădinaru; Eugenia Mihăilescu; Costache Constantin; Theodor Vlădescu; Marin Sima; Aurel Iacovescu; prof. Mihai Stoicescu; Elvira Cancer Duda; Toma Ifrosie; ing. Petrariu Adrian; contabil Obancea Ion; Maria Stanciu; Lică Vasiliu Bocheș; ec. Adam Gheorghe; lt.col. Buica Ion; ing. Nicolau N. Ioan; Emil Lupescu; ing. Popescu Nicolae; prof. Zoe Popescu (Pellea-Chilibar); ing. Dumitru I. Georgescu; Ioana Tușeanu-Pârvoțoiu; Irina Elisabeta Abrașu; Geta Petrescu (n. Țimirăș); ec. Mărgineanu P. Ovidiu; dr. Marcel Șragă; Aura Vișan; Georgeta Rădulescu-Cerel; Theodor Călugăr; Eugen Stoica; Dumitru Stere; Doina Tarcea; Dumitru Georgescu; Elena Nenzel; Elena Achimescu; Ecaterina Toma; Aurelia Bădănoiu (Georgescu); Elena Tefilovici; arh. Marin Micu;

Maria Drăghici; av. Nicolae Angelescu; Terențiu Pliscă; Maria-Eliza Sofroni; Teodor Mangu; dr. Leonida Tereanțiu; prof. Eugenia Lupu; Constantin Cârstel; Nicolae Nicolae; Rodica Bartioc; prof. dr. Vasile Roșca; Hotoboc Alexe; Elena Wenzel; Alexandru Bulat; Ana Vișenescu; prof. Lucreția Filipescu; Eleni Laurescu; dr. Leonida Heranțiu; ing. Bucurenciu Dumitru; ing. Natalia Andarache; Alexandra Irina Zeze Dimancescu; Maria Silvestru; Nicolae Dorobanțu; George Jac Iliescu; dr. Platoș Dumitru Traian; Dumitru Drăghici; Ticea Ion Tudor; ing. Alexandru Teofil; pianista Magda Nicolau; dr. Victoria Angelescu; căp. (r) Sănăuceanu Al. Nicolae; Cristescu Gheorghe; prof. Motoi Florica; prof. Ana Luscan; Ion Gheorghe; Dorel Tudorache; Natalia Cernescu; Viorica Ghenghea; arh. Ștefan M. Balș; Maria Chihai; Constanța Mihalcea; Gherghinița Manolache; Ion Lascu; ing. Neacșu Liviu Nicolae; Silvia Grosu Jelescu; Maria Popa; Asineta Stroe-Stoenescu; Ștefan Hartulari; Tiberiu Drăghici; Vasile Manascurta; Alexandru Petrache-Văram; lector univ. Mioara Victoria Ghenghea; col (r) Mihai Ene; Dumitru Caracaș; Popa Ștefan Veneru.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/03/94
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 220

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou equivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 633520 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

INQUIETUDES SUR BUCAREST

L'intervention au Congrès Américain du Représentant Deconcini, le 3 février 1994, publié au Congressional Record."

Mr Président, le 21 Janvier 1994, le parti dirigeant Social Démocrate de la Roumanie annonçait son plan de former une coalition gouvernementale avec quatre partis plus petits, dont des partis extrémistes de droite et de gauche. Le parti dirigeant a toujours été tributaire du soutien de ces partis pour gouverner - mais une coalition officielle leur permettrait d'exiger des postes dans le gouvernement.

Les derniers 18 mois ont vu un rapprochement des relations bilatérales entre les Etats-Unis et la Roumanie. Toutefois dans le courant du mois de mars, nous risquons de trouver que le premier pays Est et Centre européen qui se sera joint à notre "partenariat pour la paix", s'est forgé un gouvernement d'ultra-nationalistes, d'antisémites, et de vétérans anti-communistes.

Il n'est pas surprenant que ces nouvelles n'ont pas fait la une de notre presse. Après tout, la plupart des Américains savent peu sur ce pays des Balkans ; les tours et détours politiques du gouvernement roumain ont peu de rapport avec notre vie de tous les jours.

Mais moi, pour ma part, je voudrais exprimer ma profonde inquiétude concernant cette perspective. Je crains qu'une telle coalition va handicaper la suite de la réforme en Roumanie. Je crains qu'une telle coalition va donner naissance à l'intolérance et à la méfiance au moment même où la Roumanie - et la région dans son ensemble - ont le plus besoin de confiance et d'unité. *Et je dois déclarer haut et fort* à mes contreparties en Roumanie que chaque pas pour s'écarter du chemin de la démocratie et de la réforme du marché, mettrait très sérieusement en danger le standing international de la Roumanie.

Je sais que la situation économique actuelle en Roumanie est désastreuse. En 1993, l'inflation est montée à 313 % ; les premières semaines de 1994 ont été marquées par une série de grèves et d'arrêts de travail de la part des syndicats qui demandaient un accroissement de la paie et une accélération de la réforme. Je sais que le renforcement des sanctions contre la Serbie/Montenegro a provoqué

des pertes sévères à l'économie roumaine. Et je sais que la Roumanie n'est pas la seule dans la région à lutter pour réaliser les conditions politiques, économiques, sociales et morales nécessaires à la transition de l'ancien système au nouveau.

Mais je crois avec force que le meilleur espoir de la Roumanie consiste dans l'engagement résolu et ferme à achever le voyage qu'elle a commencé. Et c'est pour cette raison qu'une coalition gouvernementale qui inclut des partis qui se prévalent de principes anti-démocratiques, est tellement inquiétante.

Je comprends par ailleurs que le président Ilescu a une autre alternative. L'opposition démocratique, composée de la Convention Démocratique et du Parti Démocratique du Front du Salut National, est prête à partager les responsabilités de gouvernement. Le temps est venu maintenant pour des dirigeants favorables aux réformes dans le parti gouvernemental, et pour les dirigeants de l'opposition démocratique, de forger un accord pour l'avenir. Le temps est venu pour mettre aujourd'hui de côté les disputes personnelles, la concurrence et l'animosité, dans l'intérêt de chacun pour demain. Les deux camps devront être raisonnables. Les deux camps devront avaler leur amour propre et endosser certaines critiques.

Les deux partis devront en fin de compte rendre des comptes au peuple de Roumanie - les hommes et les femmes qu'ils servent. Les deux partis doivent reconnaître dès maintenant que la Roumanie ne peut se permettre de perdre encore du temps.

Mr. le président, je suis venu à la tribune comme un ami de ce pays, comme un de ceux qui y a été dans le passé et qui a rencontré beaucoup de ses citoyens - certains d'entre eux, cette semaine même. Je brandis le drapeau rouge de la détresse parce que ce pays me préoccupe. Et j'espère que le gouvernement de la Roumanie, quelque soit sa composition finale, servira les vrais intérêts de son peuple en temps résolument partisans de la cause de la démocratie et de la réforme.

IN MEMORIAM Radivoje VORKAPIC

Décédé le 4 Février dernier à Paris, dans la 91ème année, après une courte maladie, Radivoje VORKAPIC était une des personnalités les plus en vue, unanimement apprécié et respecté, de la communauté serbe en France. Président de la Communauté orthodoxe serbe à Paris, il était un des fondateurs et doyen d'âge du Groupe de Paris.

Né en 1903, docteur en droit, Radivoje VORKAPIC avait fait ses études à Belgrade, à Paris et à Prague. Parallèlement à ses études supérieures et plus tard, à Belgrade et dans l'émigration, VORKAPIC a fait du journalisme en tant que correspondant libre de plusieurs journaux yougoslaves et étrangers. Il s'était engagé, dès sa jeunesse, dans la vie publique de son pays, aux côtés de Svetozar Pribicevic, célèbre leader national des Serbes de Croatie, président du Parti démocrate indépendant, dont il fut le secrétaire particulier. Au début des années trente, adversaire résolu du coup d'Etat du 6 janvier 1929, par lequel le roi Alexandre instaura son régime personnel, suspendant les libertés politiques et interdisant les partis politiques, Pribicevic choisit l'exil et se réfugia à Prague. Radivoje VORKAPIC suivit son chef dans l'émigration. Après la libéralisation du régime à Belgrade, VORKAPIC rentre en Yougoslavie fin 1937 et ouvre son cabinet d'avocat, inscrit au barreau de Belgrade. L'année suivante, en 1938, aux élections législatives, il est élu député à l'Assemblée nationale yougoslave, dans la circonscription de Vrgin Most, en Croatie, d'où était originaire sa famille.

Pendant la 2ème guerre mondiale, sous l'occupation allemande en Serbie, VORKAPIC se consacre entièrement à l'action de sauvetage et d'hébergement de nombreux réfugiés serbes de Croatie et de Bosnie qui avaient échappé aux massacres massif de la population serbe perpétrés par les Oustachis croates dans l'Etat fasciste de Croatie fondé par Hitler et Mussolini. VORKAPIC s'était engagé dans cette action en liaison étroite avec le Mouvement de la résistance nationale du Général Draza Mihailovic. C'est pourquoi il fut arrêté par les communistes dès qu'ils s'installèrent au pouvoir à Belgrade, en automne 1944, grâce à l'aide de l'Armée soviétique et des alliés occidentaux. Condamné aux travaux forcés, au procès tenu à Belgrade en été 1945, VORKAPIC ne fut relâché de prison qu'en 1951.

Suite page II

LA MAFIA DES JEUX

par Michel Korné

Un jeu de soi-disant entraide réciproque dénommé CARITAS, du nom de l'organisation d'entraide catholique mais sans aucun lien avec elle, s'est développé depuis un an à Cluj, capitale de la Transylvanie et l'une des villes les plus riches de Roumanie.

Le jeu consistait à verser aux organisateurs des sommes qui en peu de temps se multiplient par huit, pour atteindre des millions de Lei. Même dans un pays où l'inflation a été de 313 pour cent en 1993, semblable multiplication n'était guère viable.

Ce jeu, basé sur le système de la boule de neige devait finir inévitablement par des pertes considérables pour des centaines de milliers de personnes venus de tous les coins du pays pour faire fortune.

Le quotidien gouvernemental Adevarul avait essayé sans succès, de mettre l'opinion publique en garde contre ces pratiques mais s'est heurté au soutien dont bénéficiaient les organisateurs de la part de Gheorge Funar, maire de Cluj. Ce dernier, député et principal dirigeant du parti (PUNR) d'extrême droite, formé à la veille des élections municipales de Février 1992, grâce à l'appui du Service Roumain d'Information (SRI), lui-même successeur de l'ex-Securitate, avait déclaré publiquement que " le seul risque encouru par les participants était celui de devenir millionnaires " et avait invité le président Iliescu dont il est un des principaux supporters politiques, à se joindre au jeu. Funar avait par ailleurs mis à la disposition des organisateurs du jeu, la salle de sports de la ville.

L'accès à cette salle était gardé par les hommes de main des organisateurs, supposés contenir la foule des déposants dont certains attendaient de 4 à 5 jours pour déposer leur argent. La "Garde de Caritas" pouvait abréger ce délai à quelques heures moyennant rétribution de 5 à 10%. Il n'était d'ailleurs pas nécessaire de payer en Lei, les gardiens acceptant également moyennant escompte, de l'or, des devises, après avoir vérifié si les billets n'étaient pas faux, des vestes de cuir, blue jeans et voitures, de préférence étrangères, dont un grand nombre volées en Occident. Le gramme d'or était ainsi évalué en Août dernier à 10 000 Lei, au lieu de 15 à 18 000 Lei, lorsque l'onze valait 350 USD à Londres.

Un gardien était payé par jour 140 000 Lei soit 110 USDollars auxquels s'ajoutaient 100 à 200 000 lei de gratifications versées par les souscripteurs auxquels l'appât du gain faisait perdre la tête.

Le phénomène "CARITAS" avait suscité des émules. Dans la ville industrielle de Pitesti, en Valachie, un jeu "Philadelphia" dont la mise était limitée à 60 000 Lei, remboursait au terme de 11 semaines un million de lei, soit 17 fois la mise. Pendiuc, maire, et mathématicien, ne cachait pas que cette multiplication, deux fois plus élevée que celle de Cluj, lui était inexplicable, mais cela ne l'empêchait pas de participer au jeu et de déclarer que si le jeu durait plusieurs années, comme il l'espérait, il comptait financer des travaux urbains grâce à la quote-part qui revenait à la mairie.

Entre temps Philadelphia a fait faillite, le maire a trouvé l'explication mais ne se souvient plus de ses déclarations de soutien.

Ce soutien public donné par deux municipalités de grandes villes à ces jeux était inconcevable sans l'approbation tacite des contrôleurs du Ministère des Finances ainsi que du Service Roumain d'Information (SRI) qui suit de près les grandes opérations financières. Măgureanu, directeur de ce service, est en fait le détenteur du pouvoir réel en Roumanie. C'est lui qui avait été l'inspirateur du parti de Funar, que l'opération CARITAS devait financer largement. En contrepartie, les voix du PUNR ont aidé à faire "confirmer" Măgureanu en Octobre 1993 par le Parlement, dans le poste qu'il détenait depuis la chute des Ceausescu.

Afin que cette nomination ait la vraisemblance d'une procédure démocratique, Vasile Văcaru, président de la commission parlementaire supposée contrôler les activités du SRI, s'était préalablement rendu à Bonn pour apprendre du parlement allemand comment procéder à l'audition du futur mais également unique candidat.

La mise en scène une fois terminée, le vote avait été sans surprises, les membres des partis gouvernementaux étant en majorité au Sénat et à la Chambre des Députés. L'ex-colonel de Securitate de Ceausescu, qui aux côtés du général Stanculescu avait organisé la parodie de procès et l'assassinat des deux Ceausescu en Décembre 1989, devenait de la sorte également, directeur du SRI.

Le soutien accordé aux extrémistes par le directeur du SRI a continué. Cependant que la plupart des "jeux d'entraide" étaient fermés par la police ou les services financiers, CARITAS n'a pas été inquiété, alors même que son insolvabilité apparaissait au grand jour.

A partir du mois d'Octobre, les informations dévoilées par la presse commençaient à rendre les gens prudents. Le nombre des souscripteurs diminuait au moment même où les remboursements des grandes souscriptions des mois de Juin, Juillet et Août 1993 venaient à échéance. Il n'était plus question de payer "rubi sur ongle". Certains jours les caisses étaient closes, par la suite les remboursements n'étaient plus que partiels, 60 ou 80% devant être réinvestis pour trois ou six mois. Début Février, les remboursements de la seule journée de souscription du 5 Juillet 1993 s'étaient sur trois mois.

Pour expliquer ce retard, les organisateurs ont commencé par invoquer un vol de 90 millions de lei en Janvier. Le montant était dérisoire comparé à chaque échéance, cependant que le vol semble avoir été prévu avant d'avoir lieu. Les organisateurs du jeu s'en prennent également à la presse qui aurait découragé les nouveaux souscripteurs.

Les autorités qui ont fermé d'autres "jeux" et arrêté leurs organisateurs, se gardent bien d'intervenir contre CARITAS, qui ouvre de nouvelles filiales à Craiova, la principale ville d'Olténie et à Snargov, près de Bucarest.

Ces deux tentatives n'ont guère réussi à renflouer le "jeu". Le 16 Février, les règlements

"étaient suspendus". Des dizaines de milliers de personnes qui avaient vendu voiture, bétail, parfois même leur terre ou leur maison étaient ruinées. Le jeu avait pris fin sans que les autorités interviennent.

Cette complaisance ne s'explique pas uniquement par les liens existants entre Magureanu et le PUNR. Elle reflète une politique d'étroite collusion entre le pouvoir, l'extrême droite, et les mafias qui financent cette alliance occulte par tous les moyens.

Aussi longtemps que le SRI et les chefs de l'Armée détiendront le pouvoir, les mafias conserveront ce rôle. Ce n'est ni Magureanu, ni l'ex-général Stanculescu, reconverti dans les ventes d'armes à l'étranger, qui vont assainir les moeurs financières et politiques en Roumanie.

Suite de la page I

La même année, il réussit à s'évader et vint chercher asile en France où il a vécu, émigré politique, jusqu'à sa mort.

Travaillant comme conseiller juridique Radivoje VORKAPIC, qui avait conservé jusqu'à la fin de sa longue vie une véritable fraîcheur d'esprit et une grande capacité de travail, a déployé dans l'émigration une activité multiple dans les cercles des réfugiés politiques en France, aussi bien au sein des groupements des réfugiés démocrates serbes et yougoslaves que dans le cadre plus large de coopération des réfugiés d'Europe du Centre et de l'Est. Il a été, dans les années cinquante et soixante, président de l'Association des journalistes émigrés de l'Europe Central et Orientale. Membre du Groupe des démocrates serbes en exil, il a été l'un des animateurs de l'Association des fédéralistes serbes et a milité activement pour l'Europe Unie au sein de l'Union des fédéralistes européens. Un des fondateurs du Groupe de Paris, en 1970, il y a été actif jusqu'à la fin de sa vie. De même, il a pris part à l'initiative des "Rencontres Démocratiques" qui rassemblent, depuis 1980, des intellectuels serbes, croates, slovènes musulmans de Bosnie, résidant dans les pays occidentaux, dans l'action en faveur d'un dialogue démocratique entre les peuples yougoslaves et pour une solution pacifique de leurs différents. A la tête de la Communauté orthodoxe serbe à Paris pendant de longues années (de 1980 à l'automne 1993), il a donné la pleine mesure de ses talents d'organisateur et de rassembleur d'hommes. C'est en particulier grâce à ses efforts et à sa sage gestion que la Communauté a réussi à acquérir la propriété de l'édifice de l'église paroissiale serbe de Paris "Saint Seva" précédemment en location dans un ancien temple protestant.

Homme d'une rare distinction, d'une courtoisie et d'une tolérance à toute épreuve, fidèle à ses idéaux et à ses amitiés, Radivoje VORKAPIC laisse derrière lui la trace lumineuse d'un homme de bonne volonté qui a consacré toute sa longue vie, remplie d'épreuves et de sacrifices, au service de son peuple et de la cause de la liberté et de la démocratie.

Dragas Keseljjevic